

בעניין: עתירה לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998

העותרים:

1. מר נאהד פארוק מוחמד אבו-מטר ת.ז. [REDACTED]
2. מר וליד אחמד עבד-אלקאדר עקל, ת.ז. [REDACTED]
3. מר מוחמד חסן עבדאללה מצרי, ת.ז. [REDACTED]
4. מר מאגד עטא גדיע עטאונה, ת.ז. [REDACTED]
5. מר מחי-אלדין רבאח מחי-אלדין חתו, ת.ז. [REDACTED]
6. גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע (ע"ר)

באמצעות ב"כ עוה"ד שרי בשי ו/או נעמי הגר ו/או עידו קטרי ו/או פרופ' קנת מן
מ"גישה - מרכז לשמירה על הזכות לנוע"
רחוב הרכבת 42
תל אביב, 67770
טלפון: 03-6244120; פקס: 03-6244130

- נגד -

המשיבים:

1. מתאם פעולות הממשלה בשטחים
 2. רס"ן גיא ענבר - הממונה על יישום חוק חופש המידע ביחידת מתפ"ש
- ע"י פרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)
רח' הנרייטה סולד 1, מיקוד 64294 תל אביב

עתירה לפי חוק חופש המידע

מוגשת בזאת עתירה לפי סעיף 17 לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: חוק חופש המידע או החוק) במסגרתה בית המשפט הנכבד מתבקש לחייב את המשיבים למסור מידע אודות בקשות לשינוי מען שהגישו העותרים בהתאם למחווה המדינית לאישור שינוי כתובת מרצועת עזה לגדה המערבית.

כמו כן, מתבקש בית-המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים, לרבות שכר טרחת עורך דין.

התשתית העובדתית

הצדדים

1. העותר 1 הינו תושב פלסטיני אשר מתגורר בגדה המערבית משנת 1996 ומענו הרשום הוא רצועת עזה.
2. העותר 2 הינו תושב פלסטיני אשר מתגורר בגדה המערבית משנת 1998 ומענו הרשום הוא רצועת עזה.

3. **העותר 3** הינו תושב פלסטיני אשר מתגורר בגדה המערבית משנת 1993 ומענו הרשום הוא רצועת עזה.
4. **העותר 4** הינו תושב פלסטיני אשר מתגורר בגדה המערבית משנת 1994 ומענו הרשום הוא רצועת עזה.
5. **העותר 5** הינו תושב פלסטיני אשר מתגורר בגדה המערבית משנת 1998 ומענו הרשום הוא רצועת עזה.
6. **העותרת 6** (להלן: **העותרת או עמותת גישה**) הינה עמותה ישראלית, שמטרתה להגן על זכויות אדם בישראל ובשטחים הנתונים לשליטתה, ביניהן הזכות לחופש התנועה. העותרת מייצגת את העותרים 1-5 במסגרת בקשותיהם לשנות את מענם הרשום מעזה לגדה המערבית.
7. **המשיב 1** (להלן: **מתאם פעולות הממשלה בשטחים או המתפ"ש**) הוא גוף ממשלתי, הכפוף למשרד הביטחון, והינו האחראי על יישום מדיניות ממשלת ישראל בשטחים הכבושים, לרבות ברצועת עזה.
8. **המשיב 2**, רס"ן גיא ענבר, הוא דובר המתפ"ש והממונה על יישום חוק חופש המידע במתפ"ש. במסגרת תפקידו אחראי המשיב 2 על קבלת בקשות לפי חוק חופש המידע ועל מתן מענה למגישי הבקשות.

המחווה המדינית לאישור שינוי כתובת מרצועת עזה לגדה המערבית: רקע קצר

9. הנושא שעומד בבסיס בקשותיהם של העותרים לפי חוק חופש המידע הינו פניותיהם של העותרים 1-5 למשיב 1 לרשום את השינוי במענם ממקומות מגוריהם הקודמים ברצועת עזה למקומות מגוריהם העדכניים, בגדה המערבית. בשל מדיניות ישראלית שלא לרשום את השינוי במענם של תושבים פלסטינים שעברו מרצועת עזה לגדה המערבית, מענם במרשם האוכלוסין הפלסטיני, המנוהל על ידי ישראל, נותר ברצועת עזה. בשל כך, על אף שעברו לגדה המערבית מעזה באמצעות היתרים שהונפקו על ידי מדינת ישראל, העותרים 1-5, כמו אלפי תושבים פלסטינים אחרים שמענם לא שונה, נחשבים בעיני רשויות הבטחון כ"בלתי חוקיים", ותנועתם בתוך הגדה המערבית מוגבלת עד מאוד.
10. ביום 4.2.2011 הכריז ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו, על חבילת מחוות לפלסטינים (להלן: **המחווה המדינית או המחווה**), שכללה גם הפרשת תהליך שינוי מען מרצועת עזה לגדה המערבית עבור 5,000 תושבים פלסטינים. זאת, במסגרת מחוות לשליח המיוחד מטעם הקוורטט, מר טוני בלייר. המחווה למעשה מפשירה תהליך שהיה נהוג עד לשנת 2000, במסגרתו תושבים פלסטינים נהגו לעדכן את המשיב 1 בדבר שינוי במענם הרשום, באמצעות הודעה שהועברה על ידי הרשות הפלסטינית, ובהתאם לכך, הרשויות הישראליות ביצעו את השינוי במרשם האוכלוסין הפלסטיני אותו הן מנהלות.
לנוסח ההודעה אודות המחווה ראו:

<http://www.pmo.gov.il/English/MediaCenter/Events/Pages/eventblair040211.aspx>

11. לפי המתווה שנקבע במחווה, תושב פלסטיני המעוניין בשינוי מענו והעומד בקריטריונים לכך

מגיש את בקשתו לשינוי מען באמצעות המשרד לעניינים אזרחיים ברשות הפלסטינית, שהינו גוף מתאם אשר אחראי על העברת בקשות לרשויות הבטחון הישראליות. לאחר בחינת הבקשה, הצד הישראלי מעביר לרשות הפלסטינית את החלטתו. על מתווה זה למדה העותרת מתשובתו של המשיב 2 לבקשה שהגישה, במסגרת חוק חופש המידע, לקבלת מידע על אודות יישום המחווה המדינית.

העתק בקשתה של העותרת לקבלת מידע על יישום המחווה מיום 28.6.2012 מצ"ב ומסומן נספח ע/1.

העתק תשובת המשיב 2 מיום 2.12.2012 מצ"ב ומסומן נספח ע/2.

12. בפועל, המשיב 1 העביר לרשות הפלסטינית ארבע רשימות, אשר פורסמו בין התאריכים 13.7.2011 ל-4.7.2012, ובהן שמותיהם של מי שעבורם אושר השינוי במענם הרשום. לאחר שהעותרת פנתה שוב למשיב 2 בבקשה שישדיר סתירות בנתונים שנמסרו בתשובתו מיום 2.12.2012 (ע/2), המשיב 2 שלח תשובה נוספת ביום 20.5.2013, ממנה ניתן ללמוד כי עד כה אושר שינוי במענם הרשום של 2,795 פלסטינים בגירים במסגרת המחווה המדינית.

העתק תשובתו הנוספת של המשיב 2 מיום 20.5.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/3.

13. למיטב ידיעתם של העותרים, מאז יום 4.7.2012 לא פורסמו רשימות נוספות ולא אושר שינוי במענם הרשום של תושבים פלסטיניים נוספים.

14. בקשותיהם של העותרים 1-5 לשנות את מענם הרשום מעזה לגדה המערבית, שהוגשו באמצעות הרשות הפלסטינית לפני כשנתיים וחצי – טרם קיבלו מענה כלשהו. העותרים 1, 2 ו-5 אף סרו למשרדי הרשות הפלסטינית בבקשה לברר את סטטוס הטיפול בבקשותיהם, אולם נמסר להם כי טרם נתקבלה תשובה מהצד הישראלי, שהינו הגורם המכריע והיחיד בבקשות לשינוי מען. כפי שעולה ממכתבו של המשיב 2 מיום 2.12.2012, נספח ע/2, הרשות הפלסטינית אינה אלא צינור שמעביר בקשות למשיב 1 בשםם של תושבים פלסטיניים דוגמת העותרים.

15. העותרת מייצגת את העותרים 1-5 מול הרשויות הישראליות בניסיונותיהם לשנות את מענם הרשום מעזה לגדה המערבית. כאמור, אחד התנאים לשינוי מען במסגרת המחווה הינו כי הבקשה לשינוי מען תועבר לצד הישראלי על ידי הרשות הפלסטינית. לפיכך, תנאי מוקדם לייצוג נאות של העותרים 1-5 הינו בירור, האם הבקשה כלל התקבלה אצל הרשויות הישראליות. בידי העותרים היכולת 1-5 לבדוק אצל הרשות הפלסטינית האם היא העבירה את בקשותיהם לצד הישראלי, אולם מידע על כך כי הבקשות התקבלו או לא התקבלו בצד הישראלי – וכן כל החלטה שניתנה בהן – נמצאים אך ורק אצל המשיב 1.

השתלשלות העניינים קודם להגשת הבקשות לפי חוק חופש המידע

16. לאחר חלוף יותר משנתיים וחצי מיום הגשת בקשותיהם של העותרים 1-2, פנתה העותרת לקצין פניות הציבור אצל המשיב 1 בבקשה לברר את סטטוס הטיפול בבקשותיהם.

העתק מכתב עמותת גישה מיום 24.3.2013 בעניינו של העותר 1 מצ"ב ומסומן נספח ע/4.

העתק מכתב עמותת גישה מיום 24.3.2013 בעניינו של העותר 2 מצ"ב ומסומן נספח ע/5.

17. באותו יום ממש נכתבו תשובותיו של קצין פניות הציבור, למרות שהן נשלחו לעותרת רק ביום 2.4.2013, במסגרתן נמסר כי המשיב 1 מסרב לעדכן את העותרים 1-2 באשר לסטטוס הטיפול

בבקשותיהם וכי בכוונתו להעביר תשובות סופיות לרשות הפלסטינית, דרכה ניתן להתעדכן בדבר החלטות פרטניות.

העתק תשובת המתפ"ש מיום 24.3.2013 בעניינו של העותר 1 מצ"ב ומסומן נספח ע/6.

העתק תשובת המתפ"ש מיום 24.3.2013 בעניינו של העותר 2 מצ"ב ומסומן נספח ע/7.

18. לפיכך, ולמרות חוסר התועלת המוחלט בפניה לרשות הפלסטינית, שכאמור אינה, במקרה זה, אלא צינור למסירת תשובתם של המשיבים, שוב כתתו רגליהם העותרים 1 ו-2 אל משרד הפנים הפלסטיני והפעם ביקשו אישור בכתב כי בקשותיהם הועברו לצד הישראלי. לבקשתם, אכן ניתנו להם אישורים אלה ובהם נכתב במפורש כי אכן הגישו בקשות לשינוי מען, אשר הועברו לצד ישראלי ועליהן טרם התקבל כל מענה. מאוחר יותר, גם העותר 5 ביקש וקיבל מהרשות הפלסטינית אישור דומה.

העתק אישור משרד הפנים הפלסטיני ותרגומו לעברית, לפיו הוגשה בקשה עבור העותר 1 אולם נכון ליום 5.5.2013 לא התקבלה תשובה, מצ"ב ומסומן נספח ע/8.

העתק אישור משרד הפנים הפלסטיני ותרגומו לעברית, לפיו הוגשה בקשה עבור העותר 2 אולם נכון ליום 4.6.2013 לא התקבלה תשובה, מצ"ב ומסומן נספח ע/9.

העתק אישור משרד הפנים הפלסטיני ותרגומו לעברית, לפיו הוגשה בקשה עבור העותר 5 אולם נכון ליום 12.9.2013 לא התקבלה תשובה, מצ"ב ומסומן נספח ע/10.

19. העותרת סברה וסוברת כי כללי המנהל התקין מחייבים את המשיב 1 לעדכן אותה באשר לגורל בקשותיהם לשינוי מען של פונים פלסטינים אותם היא מייצגת, וזאת ללא קשר לחובותיו הנוספות והנפרדות מכוח חוק חופש המידע. אולם, אין זה עניינה של העתירה דנן. המידע על אודות הבקשות שהוגשו לקצין פניות הציבור נמסר לבית המשפט הנכבד כדי לפרוס בפניו את הרקע לבקשות שהוגשו מכוח חוק חופש המידע, שהן נושא העתירה דנן.

הבקשה במסגרת חוק חופש המידע

20. לאור סירובו של המתפ"ש לעדכן באשר לסטטוס הטיפול בבקשות לשינוי מען, ולאור חוסר האפשרות לקבל מידע זה מהרשות הפלסטינית (משום שכאמור, המידע אינו נמצא אצלה), החליטה העותרת לפנות למתפ"ש בבקשות לפי חוק חופש המידע, חוק אשר מעגן מקור חובות עצמאי למסירת מידע, נוסף על החובות הכלליות המעוגנות בכללי המינהל התקין.

21. ביום 17.4.2013, פנתה העותרת למשיב 2 בשמו של העותר 1 ובשמו של העותר 2 וביקשה מידע בדבר בקשותיהם לשינוי מען. העותרת ביקשה "מידע בדבר הבקשה ובכלל זה מידע בדבר המועד בו התקבלה הבקשה בישראל, החלטות שניתנו לגביה ומועדיהן, לרבות כל תרשומת ו/ו טופס ו/או מסמך המצוי בידיכם שעניינו בקשתו של מרשנו לשינוי מען במסגרת המחווה המדינית".

העתק הבקשה בעניינו של העותר 1 מצ"ב ומסומן נספח ע/11.

העתק המכתב בעניינו של העותר 2 מצ"ב ומסומן נספח ע/12.

22. ביום 20.5.2013, לאחר חלוף 30 הימים הקבועים בחוק למתן מענה לבקשות מכוח חוק חופש המידע, השיב המשיב 2 כי הוא מאריך את מועד מסירת המידע בחודש ימים, עקב "הצורך לבחון את בקשתכם על כלל היבטיה והשלכותיה" ובכלל זה, האם להיענות לבקשה.

העתק מכתבו של המשיב 2 מיום 20.5.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/13.

23. ביום 27.5.2013 פנתה העותרת למשיב 2 והפנתה את שימת ליבו לכך כי אין המדובר במידע בעל אופי ציבורי אשר מסירתו עלולה לעורר השלכות מרחיקות לכת, אלא במידע אשר עוסק בעניינם הפרטני של העותרים 1-2. העותרת הסבירה, כי המידע המבוקש נועד כדי לסייע לעותרים 1-2 להסדיר את רישום מענם האישי בגדה המערבית ולכן, יש לתת לכך משקל לטובת מסירתו. העותרת הוסיפה והתריעה, כי הארכה נוספת, אם תתבקש, לא תוכל לעמוד, וזאת משום שהחוק קובע מפורשות שהארכה כאמור תקבל תוקף רק "אם בשל היקפו או מורכבותו של המידע המבוקש יש צורך להאריך את התקופה" (סעיף 7(ג) לחוק) וברי כי אין זה המצב בעניינם של העותרים 1-2, שכן המידע אינו מורכב והיקפו מצומצם ביותר.

העתק מכתבה של העותרת מיום 27.5.2013 בשמו של העותר 1 מצ"ב ומסומן נספח ע/14.

העתק מכתבה של העותרת מיום 27.5.2013 בשמו של העותר 2 מצ"ב ומסומן נספח ע/15.

24. למרות זאת, ביום 17.6.2013 התקבלה הודעתו של המשיב 2 לפיה הוא שוב מאריך את מועד מתן התשובה לפי סעיף 7(ג) לחוק. במכתבו טען המשיב 2 כי המידע המבוקש הינו מידע ציבורי במהותו ומערב שיקולים רבים ומורכבים, שכן המדובר במידע בנוגע לבחינת בקשות במסגרת מחווה מדינית. משכך, סוגיית מסירת מידע בדבר הטיפול בבקשות במסגרת המחווה, ישירות לתושבים, משליכה באופן ישיר על נושאים רבים, לרבות יחסיה של מדינת ישראל עם הרשות הפלסטינית. על כן, לצורך בחינת הבקשה "על כלל היבטיה המורכבים מבחינה מדינית ומשפטית", נדרש זמן נוסף.

העתק הודעת ההארכה מיום 17.6.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/16.

25. לאור תשובה זו, ביום 27.6.2013 פנתה העותרת לגב' גלית עסיס ביחידה הממשלתית לחופש המידע השוכן במשרד המשפטים והגישה תלונה על אי מתן המענה מטעם המשיב 2. בתלונה עמדה העותרת על שתי טענות עיקריות: האחת, כי סעיף 7(ג) לחוק חופש המידע מאפשר הארכת תקופת המענה לבקשות חוק חופש המידע אך ורק אם הדבר נחוץ בשל היקפו או מורכבותו של המידע. מקום בו המידע קיים ונגיש, לא ניתן לעשות שימוש בהארכות כדי לאפשר לרשות מנהלית להתלבט האם למוסרו או לא למוסרו. העותרת עמדה על כך כי בתום ההארכה הראשונה, על הרשות למוסר את המידע ולחלופין למוסר את הנימוקים לאי-מסירה. שנית, טענה העותרת כי הבקשות הינם בקשות למידע פרטני, ולעותרים 1-2 אינטרס אישי של ממשי בקבלת מידע זה, ועל כן יש למוסרו ללא דיחוי.

העתק התלונה ליחידה הממשלתית לחופש המידע מיום 27.6.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/17.

26. ביום 9.7.2013, הגישה העותרת בקשות לקבלת מידע גם בדבר בקשותיהם לשינוי מען של העותרים 3-5. סוג המידע שהתבקש זהה לזה שהתבקש בעניינים של העותרים 1-2 (ראו סעיף 21 לעיל).

העתק הבקשה מיום 9.7.2013 בשמו של העותר 3 מצ"ב ומסומן נספח ע/18.

העתק הבקשה מיום 9.7.2013 בשמו של העותר 4 מצ"ב ומסומן נספח ע/19.

העתק הבקשה מיום 9.7.2013 בשמו של העותר 5 מצ"ב ומסומן נספח ע/20.

27. ביום 13.8.2013 שלח המשיב 2 מכתב ובו דחה את כלל הבקשות שהוגשו בשמם של העותרים 1-5 בנימוק כי במסירת המידע המבוקש יש משום חשש לפגיעה ביחסי החוץ של המדינה, בהתאם לסעיף 9(א)(1) לחוק חופש המידע. במכתב נטען כי "ניתנה דעתנו להוראות סעיף 10

לחוק חופש המידע" וכן כי נבחנה אפשרות להעביר את המידע באופן חלקי או בתנאים, כמצוות סעיף 11 לחוק חופש המידע, אולם "בנסיבות העניין הדבר אינו אפשרי".

העתק המכתב הדוחה את בקשות המידע מיום 13.8.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/21.

28. ביום 14.8.2013 התקבל מענה לתלונתה של העותרת ליחידה הממשלתית לחופש המידע, מטעם עו"ד מוחמד קדח. עו"ד קדח דחה את התלונה בנימוק כי יש לפרש את הקבוע בסעיף 7(ג) לחוק – אפשרות להאריך את מועד מתן המענה בשל "מורכבותו של המידע" – כדי לחול גם על מקרים בהם המורכבות אינה נובעת מן המידע עצמו אלא ממורכבות ההשלכות של עצם מסירת המידע. עו"ד קדח סבר כי החוק מאפשר הארכת מועד לפי סעיף 7(ג) גם כדי להעניק לרשות ציבורית זמן לגבש החלטה בשאלה, האם למסור את החומר.

העתק המכתב מטעם היחידה הממשלתית לחופש המידע מיום 14.8.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/22.

29. ביום 30.9.2013, השיבה העותרת למכתב מטעם היחידה הממשלתית לחופש המידע וביקשה כי תתערב בעניין הארכות שמעניק המשיב 2 לעצמו, לאור העובדה כי הנימוק לסירוב מסירת המידע שמופיע בתשובתו הסופית, נמסר כבר בהודעת ההארכה הראשונה השנייה שלו ולפיכך – לא ברור מדוע נדרשו פרק זמן נוסף של 60 יום.

העתק המכתב ליחידה הממשלתית לחופש המידע מיום 30.9.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/23.

30. ביום 7.10.2013 השיבה היחידה הממשלתית לחופש המידע כי היא דוחה את התלונה ועומדת על עמדתה המקורית בדבר ההארכה.

העתק המכתב מטעם היחידה הממשלתית לחופש המידע מיום 7.10.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/24.

31. בין לבין, העותרת ממשיכה לייצג את העותרים 1-5 בניסיונותיהם להביא לשינוי מענם הרשום. במסגרת זו, ביום 1.9.2013 הוגשו עתירות לבית המשפט העליון בשם של העותרים 1-2, ובהן התבקש הסעד המהותי של שינוי מען (בג"ץ 5934/13 נאהד פארוק מוחמד אבו נ' שר הבטחון); בג"ץ 5939/13 וליד עבד אלקדר נ' שר הבטחון). בשל סירובם של המשיבים למסור את המידע המבוקש, עתירות אלה הוגשו מבלי שהעותרים 1-2 יודעים האם בקשותיהם כלל הגיעו לצד הישראלי וכן האם ניתנה החלטה בהן או לאו. לא הוגשו עתירות בעניינם של העותרים 3-5, והעותרת עוד פועלת להסדיר את מענם הרשום בגדה המערבית. באופן מפתיע, המשיבים דווקא השיבו לבקשה שהוגשה בשמו של העותר 5 לבירור סטאטוס הטיפול בבקשתו, וביום 7.10.2013 מסרו, כי בקשתו אכן הגיעה לצד הישראלי ואכן התקבלה החלטה – הוחלט לסרב את הבקשה מטעמים בטחוניים. כך קיבל העותר 5 חלק, אך לא כל, המידע שביקש במסגרת הבקשה מכוח חוק חופש המידע.

העתק מכתב בקשה לבירור סטאטוס עבור העותר 5 מיום 3.10.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/25.
העתק תשובתו של קצין פניות הציבור אצל המשיב 1 מיום 7.10.2013 מצ"ב ומסומן נספח ע/26.

32. הרקע להגשת העתירה דן, כאמור, הינו סירובם של המשיבים להיענות לבקשות המידע שהוגשו על ידי העותרים.

הטיעון המשפטי

33. בלבם של העותרים חשש כבד, כי המשיבים עושים שימוש לרעה בהוראות חוק חופש המידע ופועלים להימנע מלגלות מידע אשר החוק מחייב אותם למסור באופן חד משמעי. בכך, מסכלים המשיבים את אפשרותם של העותרים להעלות טיעונים כנגד הטיפול בבקשותיהם לשינוי מען ואף מונעים מן העותרת להעניק להם ייצוג משפטי הולם. בית המשפט הנכבד מתבקש לבחון את טענותיהם של המשיבים, לעיין במידע המבוקש במידת הצורך, ולהכריע, האם אכן לא ניתן למסור מידע זה, בשל חשש ממשי, בוודאות קרובה, לפגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל, וזאת על אף זכותם של העותרים למידע ועניינם הרב בו.

עקרון השקיפות וזכות העיון הפרטית

34. ראשית יוזכר, כי המידע המבוקש הוא מידע העוסק בעניינם הפרטי של העותרים 1-5 ונוגע להסדרת רישום מענם האישי בגדה המערבית. מדובר בסוג המידע אשר הזכות לעיין בו עוגנה בחוק הישראלי אף קודם לחקיקת חוק חופש המידע. הבטחת גישתם של העותרים למידע מסוג זה הינה ממושכלות היסוד של המשטר הדמוקרטי כקביעתו של כב' הנשיא (כתוארו אז) א' ברק במסגרת רע"א 291/99 ד.נ.ד. **אספקת אבן ירושלים נ' מנהל מס ערך מוסף**, פ"ד נח(4), 221, 232 (2004):

"זכותו של הפרט לעיין במסמכים המוחזקים בידי הרשות המינהלית ואשר שימשו אותה להחלטה בעניינו, היא ממושכלות היסוד של המשטר הדמוקרטי. זוהי "זכות העיון הפרטית", הנגזרת בעיקר מזכות הטיעון ומחובת המינהל לפעול בשקיפות (ראו זמיר בספרו הנ"ל [19], בעמ' 875-886). אכן, "הכלל העולה מן הפסיקה הוא, כי מסמכים שנתקבלו על-ידי רשות ציבורית תוך כדי שימוש בסמכות שהוענקה לה על-פי דין, צריכים להיות גלויים ופתוחים לפני הצד הנוגע בדבר" (רע"א 4999/95 Alberici International נ' מדינת ישראל) (להלן: **פרשת ד.נ.ד.**).

35. יוצא מכך, שהמשפט הישראלי מכיר בזכותו של הפרט לעיין במסמכים הקיימים אצל הרשויות בעניינו, וזאת בין היתר על מנת לאפשר לו לממש את זכות הטיעון שלו. כאמור בקביעתה של כב' השופטת מי נאור במסגרת רע"א 2398/08 **מדינת ישראל נ' סגל**, פס' 18 (19.6.2011):

"מקורה של זכות העיון הפרטית בהלכה הפסוקה של בית משפט זה, כחלק מכללי הצדק הטבעי, והיא קדמה להכרה בזכות העיון הציבורית."

36. חוק חופש המידע מעגן את עקרון השקיפות, לפיו המידע הנמצא אצל הרשויות אינו שייך להן אלא לציבור, ולפיכך על הרשויות למסור. ואילו זכות העיון הפרטית קודמת לזכות העיון הציבורית, והיא עדיין נהנית ממעמד מועדף במסגרת החוק. זאת ניתן ללמוד מהפסיקה הנזכרת לעיל וכן מהוראת 18(ד) לחוק, לפיה "לא תיקבע אגרה בעד בקשה של אדם לקבל מידע על אודות עצמו" (סעיף 18(ד) לחוק). מן הסיבות הללו, אל לרשות לסרב למסור מידע שהיא מחזיקה על אודות אדם פרטני, אלא אם מתקיימות הדרישות המחמירות שקובע החוק.

אי עמידה בתנאי סעיף 9(א)(1) לחוק, פגיעה ביחסי חוץ

37. השימוש בסייג הקבוע בסעיף 9(א)(1) בדבר חשש לפגיעה ביחסי חוץ הינו חריג ביותר. במקרים הספורים בהם הנושא הובא בפני בתי משפט לעניינים מנהליים ובית המשפט העליון, נקבע כי ניתן יהיה לסרב למסור מידע בשל חשש לפגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל רק במקרים בהם קיימת הסתברות **בוודאות קרובה** לפגיעה **ממשית** :

"אני מוכן להניח שבהתחשב בחשיבותה ובמעמדה הנורמטיבי של הזכות לחופש מידע, נוסחת האיזון תושלת על ודאות קרובה לפגיעה ממשית באינטרס הציבורי. לשון אחר, **הסירוב למסור את המידע יכול שיוצדק רק אם מסירת המידע תביא, בוודאות קרובה, לפגיעה ממשית ביחסי החוץ של המדינה** (השווה: ע"ם 6013/04 מדינת ישראל – משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ (טרם פורסם))."

ראו עת"מ (י-ם) 105/07 **אריה יצחק הניג נ' מדינת ישראל משרד האוצר**, פס' 6, 18.11.2007. (ההדגשה הוספה – ש.ב.).

38. בית המשפט המחוזי בתל אביב אימץ מבחן מחמיר זה, כפי שניתן לראות מפסק הדין בעת"מ (ת"א) 1201/07 **עמותת יפו לזכויות אדם נ' האפוטרופוס לנכסי נפקדים**, פס' 13, (5.5.2008) (להלן: **עתירת עמותת יפו**). גם שם בית המשפט קיבל את הטענה בדבר פגיעה ביחסי החוץ רק לאחר שהשתכנע כי קיים חשש בוודאות קרובה לפגיעה ממשית ביחסי החוץ של מדינת ישראל. ראו גם הפ (ת"א) 200871/98 **עמותה ישראלית למאבק בתקיפה פסיכיאטרית נ' מדינת ישראל – משרד הבריאות** (פסק דין מיום 25.5.2000).

39. בית המשפט העליון **אִישַׁר** את הקביעה שבעתירת **עמותת יפו** ובאופן משתמע, גם את המבחן שנקבע בה (עע"מ 6788/10 **עמותת יפו לזכויות האדם נ' האפוטרופוס לנכסי נפקדים**, (להלן: **ערעור עמותת יפו**) ובכך הפך אותה להלכה פסוקה. (27.7.2011)

40. אמנם, בהקשר של החשש לפגיעה בבטחון, התקבלה גם קביעה סותרת, במסגרת בג"ץ 2007/11 **ינאי שני נ' המשרד להגנת הסביבה** (ניתן ביום 5.2.2012) (להלן: **בג"ץ ינאי שני**). שם, נקבע כי די ב"חשש" לפגיעה בבטחון הציבור על פי סעיף 9(א)(1) לחוק כדי להצדיק אי מסירת מידע.

41. עם זאת, בית המשפט העליון יישב סתירה זו בפסיקה מאוחרת יותר, שניתנה לפני פחות משנה, בבג"ץ 3989/11 **תנועת נאמני הר הבית בארץ ישראל נ' ועדת הכנסת לביקורת המדינה** (פסק דין מיום 27.12.2012) (להלן: **בג"ץ הר הבית**). שם, בית המשפט נתן אישור מפורש למבחן הוודאות הקרובה, בהקשר של פגיעה בבטחון המדינה, שגם היא נדונה בסעיף 9(א)(1) לחוק. לפי השופט דנציגר :

"מהי אפוא נוסחת האיזון אותה יש להחיל בהחלטה על אי פרסום דוח או חוות דעת לפי סעיף 17(א) לחוק מבקר המדינה? לטענת העותרת, המבחן הראוי הינו מבחן "הודאות הקרובה" לפגיעה קשה בבטיחות המדינה. מנגד טוענים המשיבים כי יש להחיל מבחן מקל יותר, על פיו ניתן למנוע את הפרסום אף כאשר הוא "עלול לפגוע" בערכים המתנגשים ולמצער כאשר קיימת "אפשרות סבירה" לפגיעה בערכים אלו. סבורני כי בנקודה זו הצדק עם העותרת" (בפסקה 15).

42. מהפסיקה עולה, כי רק הסתברות, בוודאות קרובה, לפגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל – יכולה להצדיק סירוב למסור מידע על פי סעיף 9(א)(1) לחוק.

43. ואילו מקריאת מכתבו של המשיב 2, עולה חשש כי המשיבים כלל לא יישמו מבחן מחמיר זה אלא מבחן אחר, שאינו קשור לחוק חופש המידע. ניתן לסכם את הטעמים שפירטו המשיבים כדי לנמק את סירובם למסור את המידע מכוח סעיף 9(א)(1) לחוק כלהלן:

א. בית המשפט אינו נוטה להתערב בהחלטות מדיניות ולפיכך – אין למסור מידע על אודות מחווה מדינית (סעיפים 3-6 לע/21).

ב. יש במסירת המידע המבוקש חשש לפגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל (סעיף 7 לע/21).

44. עולה, כי המשיבים מתבלבלים בין התנאים שנקבעו בהלכה הפסוקה **להתערבות** של הערכאות בהחלטת רשות שמתקבלת במסגרת מחווה מדינית, אליהם המשיב 2 מקדיש את רוב נימוקיו – לבין התנאים **לאי מסירת מידע** על אודות בקשות פרטניות שהוגשו במסגרת מחווה מדינית. אחרת, מדוע טורח המשיב 2 לעמוד על כך שאין להתערב בהחלטה המהותית בדבר היענות לבקשות לשינוי מען? מדוע הוא מעלה טיעונים בדבר היעדר זכות קנויה לשינוי מען? אף אם למשיבים ניתן שיקול דעת מוחלט בבקשותיהם של העותרים 1-5 לשינוי מען – ואין העותרים סבורים שכך המצב – לא ניתן לסרב למסור **מידע פרטני על אודות בקשותיהם של העותרים**, אלא אם מסירה שכזו תפגע פגיעה ממשית ביחסי החוץ של מדינת ישראל. ואולם, כפי שנראה להלן, עמדתם של המשיבים, לפיה מתקיים המבחן המחמיר שדורש סעיף 9(א)(1) לחוק, מגוחכת.

עמדת המשיבים סותרת את עמדתם במקרים דומים עד מאוד, בהם המידע המבוקש נמסר

45. המשיבים טוענים כי מסירת מידע בדבר הטיפול בבקשותיהם של העותרים 1-5 תפגע ביחסי החוץ של מדינת ישראל. אולם, במקרים זהים, המשיבים **מסרו** מידע על אודות גורלן של בקשות לשינוי מען מעזה לגדה המערבית במסגרת המחווה, וזאת מבלי שהושמעה טענה כלשהי בדבר פגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל. עובדה זו ידועה לעותרת מניסיונה במקרים דומים, לרבות מקרים בהם ייצגה תושבים פלסטיניים **אחרים** שהגישו בקשות לשינוי מען וקיבלה מהמשיבים לפחות חלק מהמידע נשוא עתירה זו.

46. למשל, במסגרת בקשות אחרות לשינוי מען שהוגשו סמוך למועד הגשת בקשותיהם של העותרים, המשיבים מסרו מידע על אודות סטטוס הטיפול בבקשות, אשר כלל חלק מהמידע נשוא עתירה זו. כך היה בעניינה של נאדיה גלו, תושבת פלסטינית אשר גם היא קיבלה סיוע משפטי מטעם העותרת. ביום 15.3.2011 נשלח מכתב מטעם המשיבים ובו עדכון סטטוס הטיפול בבקשתה, לרבות אישור כי התקבלה בקשתה בצד הישראלי אך טרם התקבלה החלטה. וזו לשון העדכון:

”על פי התייחסות נציג מתאם פעולות הממשלה בשטחים, הנדונה מצויה ברשימה החלקית אשר הועברה על-ידי הרשות הפלסטינית. משכך, בקשתה תיבחן בהתאם לקריטריונים אשר נקבעו במסגרת המחווה ובכפוף להיעדר התנגדות גורמי הבטחון. עם קבלת החלטת הגורמים המוסמכים, נודיעך דבר” (סעיף 5).

העתק מכתב מטעם היועץ המשפטי לכוחות הצבא בגדה המערבית מיום 15.3.2011 ובו עדכון סטטוס הטיפול בבקשתה של גבי גלו מצ”ב ומסומן **נספח ע/27**.

47. מכתב עדכון דומה עד מאוד התקבל גם בענייניו של תושב פלסטיני אחר, מר גיהאד שויח, כאשר לשון העדכון זהה, לרבות עדכון כי התקבלה הבקשה אצל נציגי המשיב 1 וטרם התקבלה תשובה, בסעיף 5 למכתב.

העתק מכתב מטעם היועץ המשפטי לכוחות הצבא בגדה המערבית מיום 16.2.2011 ובו עדכון סטטוס הטיפול בבקשתו של מר שויח מצ"ב ומסומן **נספח ע/28**.

48. יתרה מכך, במסגרת פנייה למשיבים שעניינה בירור סטטוס הטיפול בבקשת מחווה שהוגשה על-ידי גב' אלפת אבו-עשיבה – תושבת פלסטינית אשר קיבלה אף היא סיוע משפטי מהעותרת, נתקבלה ביום 18.6.2012 תשובה הנוגעת ישירות לבקשתה הפרטנית של התושבת וכן של בן-זוגה ובה פורט כי בקשתה של גב' אבו-עשיבה נבחנה ונשקלה בטרם הוחלט לדחותה ואילו בקשתו של בן-זוגה אושרה.

העתק מכתב מקצין פניות הציבור במתפ"ש מיום 18.6.2012 בו בישר על תוצאת ההחלטה בבקשתה של גב' אבו עשיבה **נספח ע/29**.

49. במסגרת בקשת בירור סטטוס במקרה דומה אחר, בעניינו של מר אבו-מדין, אף נתקבלה מהמשיבים ביום 22.7.2012 תשובה המפרטת את סיבת הסירוב:

"מן הכלל אל הפרט, בקשת הנדון נבחנה על-ידי הגורמים המוסמכים וסורבה עקב המלצתם השלילית של גורמי הביטחון" (סעיף ד').

העתק מכתב מקצין פניות הציבור במתפ"ש מיום 22.7.2012 ובו פירוט סירוב בקשתו של מר אבו-מדין מצ"ב ומסומן **נספח ע/30**.

50. ואילו במסגרת תשובה לבקשת בירור סטטוס אשר נתקבלה בעניינו של מר פראס מצרי, ואשר הוצגה בפני בית המשפט העליון במסגרת בבג"ץ 580/13 **מצרי ואח' נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית**, המשיבים פירטו כי "עדיין לא התקבלה בקשה לשינוי מען מהמשרד לעניינים אזרחיים ברשות הפלסטינית, אם וכאשר תוגש לעניינו הבקשה ... הבקשה תבחן פרטנית".

העתק מכתב מקצין פניות הציבור במתפ"ש מיום 22.7.2012 המודיע כי בקשתו של מר מצרי טרם נתקבלה, מצ"ב ומסומן **נספח ע/31**.

51. תשובה דומה נתקבלה גם בעניינה של ופאא אבו-יוסף, והוצגה אף היא בפני בית המשפט העליון במסגרת בבג"ץ 584/13 **יוסף ואח' נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית**.

העתק מכתב מקצין פניות הציבור במתפ"ש מיום 17.4.2012 המודיע כי בקשתה של גב' אבו-יוסף טרם נתקבלה, מצ"ב ומסומן **נספח ע/32**.

52. כך גם המצב בעתירה אשר הוגשה לבית המשפט העליון ובה השגה על אי המענה בבקשות לשינוי מען. במסגרת בבג"ץ 3010/11 **בכר גבר מתולי חאפי נ' שר הביטחון ואח'**, בהודעה מעדכנת מטעם המשיבים מיום 27.12.2011 סיפקה המדינה גם אז תשובה מפורטת למדי באשר לטיפול בבקשת שינוי מענו של עותר במסגרת המחווה המדינית, וזו לשונה:

"המשיבים יבקשו לעדכן את בית המשפט הנכבד כי על פי הנמסר מלשכת היועץ המשפטי לאיו"ש, בקשת העותר לשינוי מענו במסגרת המחווה המדינית נבחנה על ידי הגורמים המוסמכים ונדחתה. זאת, על רקע התנגדות גורמי הביטחון לשינוי מענו לאיו"ש, בשל מידע בטחוני שלילי הקיים בעניינו" (סעיף 3).

53. אכן, חודשיים לאחר שהמשיב 2 הודיע כי יסרב לבקשות חופש המידע של העותרים 1-5, גורם אחר במתפ"ש מסר חלק מהמידע המבוקש עבור העותר 5 בלבד (נספח ע/26), מצב דברים שבכלל מעורר תהייה באשר לעמדתם של המשיבים.

54. ממקבץ תשובות אלה, אנו למדים כי במקרים אחרים, המשיבים **מסרו מידע** על אודות סטטוס הטיפול בבקשות לשינוי מען מטעם המחווה, וזאת מבלי שהועלתה טענה בדבר פגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל. אכן, מקריאת התייחסותו של המשיב 1 לסטטוס הטיפול בבקשות

פרטניות אחרות וכן בבקשתו של העותר 5 – לא ניכר מידע אשר יש בו משום חשש לפגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל. אם כך הדבר, מדוע מסירת המידע המבוקש דווקא במקרה של העותרים תגרור פגיעה כה חמורה, שיש לעשות שימוש בסייג הקבוע בסעיף 9(א)(1) לחוק?

55. יוזכר, כי במסגרת מענה לבקשת מידע קודמת, המשיב 2 כבר מסר מידע על אודות המנגנון הכללי לטיפול בבקשות לשינוי מען (ראו ע/2). כלומר, המסגרת הכללית של הטיפול בבקשות לשינוי מען – העברתן, מתן החלטות וכיוצא באלה – הינה מידע פומבי וציבורי, שנחשף מבלי שהתעורר חשש לפגיעה ביחסי חוץ. ואילו כל שהתבקש בעניינים של העותרים, הוא עדכון פרטני באשר להימצאות בקשותיהם בשלבים השונים של הטיפול. קשה להבין כיצד מידע פשוט ופרטני זה – במצב בו המנגנון הכללי שקוף וידוע והמידע נמסר במקרים זהים – יעמוד באמת המידה המחמירה של סעיף 9(א)(1).

פגמים בשיקול הדעת של המשיבים בבחינת הבקשה לפי סעיף 10 לחוק

56. כאשר קיים עניין פרטי מובהק בבקשת חופש מידע, סעיף 10 לחוק מחייב לתת לאינטרס הפרטי משקל כבד בעת עריכת האיזונים בין הזכות למידע לבין סייגים אפשריים למסירתו. כך במסגרת עע"ם 10845/06 **שידורי קשת נ' הרשות השניה**, (11.11.2008) בפס' 66, מפי כב' השופט י' דנציגר:

"סעיף 10 לחוק נוקב בענייניו של המבקש במידע, כלומר, ככל שמבקש המידע יצביע על אינטרס בעל חשיבות עקרונית ומהותית יותר מבחינתו, כך יגברו סיכוייו לקבל את המידע המבוקש, ולהיפך: ככל שהאינטרס שלו כללי יותר, כך יטו כפות המאזנים לעבר חיסוי המידע".

57. מזה למעלה משנתיים וחצי, ממתנינים העותרים 1-4 להחלטתו של המשיב 1 בבקשתם לזכות בהכרת רשויות הבטחון במגוריהם בגדה המערבית וכתוצאה מכך – לממש את זכותם לחופש תנועה ולזכויות יסוד נוספות שמימושן תלוי בחופש תנועה. העותר 5 ממתין למידע אשר יסייע לו לטעון כנגד הסירוב בעניינו. העותרים 1-5 פנו לעותרת על מנת שזו תייצג אותם. ואילו המשיבים מונעים מן העותרים אף את המידע הבסיסי ביותר, הנחוץ לשם העלאת טיעונים בדבר הבקשות לשינוי מען. בכך, מפרים המשיבים גם את זכותם של העותרים 1-5 לייצוג משפטי. גם לעותרת 6, המייצגת את העותרים 1-5, עניין מובהק בקבלת המידע, על מנת לספק ייצוג הולם. עניינם של העותרים במידע הוצג בפני המשיבים במכתבים בהם ביקשו את המידע וכן השיגו על העיכוב בקבלתו.

58. ואילו עיון במכתב הסירוב של המשיב 2 (נספח ע/21) מגלה, כי המשיבים הפרו גם את חובתם לשקול את עניינם של העותרים בקבלת המידע המבוקש. בסעיפים 7-8 למכתבו המשיב 2 שוב מנהל דיון על זכאותם או אי-זכאותם של העותרים לקבל **תשובה חיובית** לבקשותיהם לשינוי המען. אולם שאלת הזכות המוקנית לקבלת שינוי מען אינה רלוונטית לשיקולים שמעוגנים בסעיף 10, והם העניין של המבקשים במידע המבוקש. בין אם העותרים זכאים לשינוי מען ובין אם לאו, אין חולק על כך שיש להם עניין מובהק במידע שקיים אצל המשיבים על אודות בקשותיהם. זו המשמעות של חובת הרשות להתנהל בשקיפות וזכות הטיעון של הפרט: על הרשות למסור למבקש את המידע שקיים אצלה בעניינו, בין היתר כדי לאפשר לו להעלות את טיעונו, אם יבחר לעשות זאת, כנגד ההחלטה המהותית או אי מענה (ראו פרשת ד.נ.ד., בעמ' 232).

59. והנה, המשיבים מחליטים כי האינטרס של העותרים במידע שיאפשר להם להעלות טיעונים בדבר שינוי המען הינו חלש, היות וממילא (אליבא דמשיב 2), כל השגה כזו תידחה. בכל הכבוד, האינטרס של הפרט במידע שמחזיקה הרשות אודותיו אינו קשור לסיכויי הצליח לקבל את מבוקשו מן הרשות, וודאי לא כאשר הרשות עצמה היא זו שקובעת מהם סיכויים אלה, עוד בטרם גילתה את המידע הנחוץ לצורך העלאת אותם טיעונים! בסעיפים 7-8 למכתבו, המשיב 2 בעצם טוען כי אין לו חובה לחשוף מידע שהיה מסייע לעותרים להעלות טיעונים נגד התנהלותה של הרשות, משום שטיעונים אלה (אשר אינם יכולים להתגבש ללא המידע) היו נדחים ממילא!

60. בהקשר הזה, טענת המשיב 2, בסעיף 8 למכתבו, לפיה עניינם של העותרים במידע מוחלש משום שקיימות חלופות לסעד המבוקש של שינוי מען – מקוממת. **ראשית**, עניינו של הפרט במידע שהרשות מחזיקה אודותיו וזכותו לעיין בו ולהעלות את טיעונו על בסיס מידע זה אינם נחלשים משום שקיימים סעדים חלופיים לסעד שביקש. **שנית**, טענותיו של המשיב 2 בדבר קבלת היתרי שהייה וזכאות להגיש בקשות לשינוי מען במסגרות אחרות – אינן מדויקות עובדתית, וחבל שהמשיב 2 לא בדק עובדות אלה בטרם העלה אותן על הכתב. שהייתם של שלושה מתוך חמשת העותרים בגדה המערבית אינה מוסדרת לעת הזו ולו באופן זמני, משום שמזה חודשים, המשיבים מסרבים להאריך את היתרי השהייה שניתנו בעבר לעותרים 2, ו-4 וכיום תנועתם בגדה המערבית מוגבלת עד מאוד.

מסירת מידע חלקי

61. גם אם היה חשש ממשי לפגיעה ביחסי חוץ כתוצאה ממסירת מידע **פרטני**, וגם אם חשש זה היה גובר על האינטרס הממשי של העותרים במידע, קשה לקבל את טענת המשיבים כי לא ניתן להעביר מידע חלקי או בתנאים, לפי סעיף 11 לחוק. ככל שבמידע הפרטני על אודות העותרים 1-5 קיימים רישומים אשר אכן מעלים חשש, בוודאות קרובה, לפגיעה **ממשית** ביחסי חוץ, על המשיבים להעביר לפחות חלק מן המידע המבוקש, שאינו מעלה חשש שכזה. קשה מאוד לדמיין כיצד מידע בדבר **קבלת הבקשות או אי קבלתן** אצל המשיבים או **החלטות שהתקבלו או שלא התקבלו בעניינן** היה פוגע ביחסי החוץ של מדינת ישראל.

62. סעיף 17(ד) לחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 מאפשר לבית המשפט להחליף את שיקול דעתה של הרשות בשיקול דעתו שלו "על אף הוראות סעיף 9" ולהורות על גילוי המידע כולו או חלקו ובתנאים שייראו לו, בהתבסס על העקרונות הכלליים של המשפט המינהלי (ראו ע"ם 9135/03 **המועצה להשכלה גבוהה נ' הוצאת עיתון הארץ**, פ"ד ס(4) 247, 250, (2006), (להלן: **פרשת המועצה להשכלה גבוהה**)). ככל שהמשיבים יעמדו על סירובם למסור את המידע, בית המשפט הנכבד יתבקש לבחון את סבירות החלטתם וכן להורות על מסירת המידע, ולו באופן חלקי.

הפרת חובת ההנמקה לפי סעיף 7(ו) לחוק

63. המשיבים לא קיימו את חובת ההנמקה, כפי שהיא מעוגנת בסעיף 7(1) לחוק וכן בנוהל מס' 3.1 של היחידה הממשלתית לחופש מידע (ראו

<http://index.justice.gov.il/Units/YechidatChofeshHameyda/YechidatChofeshHameyda/Procedures/nohal3.pdf>, "נהלי חופש המידע – דרישת המענה בבקשת חופש מידע" (להלן: **נוהל ההנמקה**).

64. המשיבים לא טרחו להסביר מדוע מסירת מידע על אודות הטיפול בבקשות פרטניות במסגרת המחווה תגרום לפגיעה ביחסי החוץ, בעוד שמסירת מידע כללי על המחווה, שיש בו מטבע הדברים השלכות רחבות יותר – אינה פוגעת ביחסי החוץ. כן, הם לא טרחו להסביר מדוע מסירת מידע פרטני דווקא בדבר בקשותיהם של העותרים 1-5 תפגע ביחסי החוץ של מדינת ישראל, בעוד שמסירת מידע פרטני על אודות אנשים אחרים (ראו נספחים ע/27- ע/32), אינה גוררת פגיעה. בנוסף, המשיבים נמנעו מלהסביר, מדוע לא ניתן היה להעביר לעותרים מידע חלקי, כמצווה בסעיף 5 לנוהל ההנמקה.

65. בשולי הדברים יוזכר, כי על המשיבים היה ליידיע את העותרים על זכותם לעתור כנגד ההחלטה תוך 45 ימים וכן לציין את מיקום בית המשפט לו הסמכות המקומית לדון בעתירה (ראו סעיף 6 לנוהל ההנמקה). ראו לעניין זה **פרשת המועצה להשכלה גבוהה**, בעמ' 249).

שימוש לרעה בסעיף 7(ג) לחוק

66. במסגרת מאמציו למנוע מסירת המידע, המשיב 2 עשה שימוש במלוא הזמן הקבוע בחוק, 120 ימים, לפני שהשיב לבקשותיהם של העותרים 1-2. אולם, סעיף 7(ג) מחייב את הרשות להשיב לבקשה לא יאוחר מ-60 יום ממועד הגשתה, אלא אם העיכוב נובע מהיקפו או מורכבותו של **המידע עצמו**. וזו לשון הסעיף:

"ראש הרשות הציבורית רשאי להאריך, הארכה נוספת, את התקופה האמורה בסעיף קטן (ב), בהחלטה מנומקת אשר תישלח למבקש תוך התקופה האמורה, **אם בשל היקפו או מורכבותו של המידע המבוקש יש צורך להאריך את התקופה**" (ההדגשה הוספה-ש.ב.).

67. ואילו המשיב 2 לא טען כי העיכוב נובע ממורכבותו או היקפו של המידע – אשר כאמור מתייחס לבקשות פרטניות מצומצמות ביותר – אלא ניצל את 60 הימים הקבועים בחוק **כדי להתלבט האם למסור את המידע שהיה נגיש לו ללא מאמץ מיוחד**. לא לשם כך העניק המחוקק לרשות אפשרות להאריך את פרק הזמן למתן מענה. חוק חופש המידע נחקק ככלי מהותי להגברת השקיפות אצל הרשויות המנהליות. לו המחוקק רצה לאפשר לרשות הציבורית פרקי זמן נוספים כדי להתלבט או לגבש עמדה באשר לבקשות מידע, הוא לא היה מפרט ומגביל את הטעמים בגינם ניתן להאריך, פעם נוספת, את התקופה למתן תשובה. מן ההן שומעים את הלאו: סעיף 7(ב) לחוק מאפשר לרשות הציבורית להאריך את המועד למסירת מידע ב-30 ימים "במקרה הצורך": "ראש הרשות הציבורית, או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי להאריך את התקופה האמורה, במקרה הצורך, ב-30 ימים נוספים, ובלבד שהודיע על כך למבקש בכתב, ונימק את הצורך בהארכת התקופה". ואילו השימוש בסעיף 7(ג) מוגדר ומוגבל כאמור.

68. בכך העותרים חולקים על עמדתה של היחידה הממשלתית לחופש המידע ומתריעים בפני כרסום בחוק, בכך שהרשות הציבורית קוראת מתוך סעיפיו **סמכויות שאינן קיימות**. המחוקק ביקש לתת לציבור כלי רב עוצמה להגברת השקיפות, בדמות חוק חופש המידע. מאז שהחוק

נחקק, ההלכה הפסוקה רק חיזקה כלי זה, בפרשנויות אשר מחזקות את חובת הרשות לנהוג בשקיפות. יש להניח שהמחוקק היה מודע לחשש שהרשות המנהלית תנקוט סחבת כחלק מנסיון למנוע שקיפות ועל כן, הוא קבע תנאים מפורטים ופרקי זמן מוגדרים למסירת המידע. כל נסיון לפרש הוראה חוקית זו בצורה שסותרת את לשונה המפורשת – מאיימת על ההתקדמות המבורכת במשפט הישראלי, בחיזוק עקרונות השקיפות והמינהל התקין.

69. בנוסף, יצוין, כי המשיב 2 כלל אינו מוסמך לעשות שימוש בסמכות הקבועה בסעיף 7(ג) גם אם התנאים להארכה היו מתקיימים, וזאת משום שרק ראש הרשות הציבורית – קרי המשיב 1 – רשאי להאריך את המועד למתן תשובה ב-60 יום נוספים. זאת אנו למדים מלשונו של סעיף 7(ב) – המפרט כי הארכה ראשונה בת 30 ימים יכולה להינתן על ידי ראש הרשות הציבורית או מי שהוא שהסמיך לכך – ואילו הסמכות הקבועה בסעיף 7(ג), להעניק הארכה נוספת, **שמורה אך ורק לראש הרשות הציבורית**, ואינה יכולה להיות מואצלת לאדם אחר שיפעל "בשמו" של ראש הרשות הציבורית.

70. אין זו הפעם הראשונה שהמשיבים נוקטים טקטיקות שונות לעכב מתן מידע ואף לסכלו. בדו"ח מטעם היחידה הממשלתית לחופש המידע במשרד המשפטים לשנת 2012 צוין כי "בעקבות תלונות חוזרות על מתאם הפעולות בשטחים, (להלן – **המתפ"ש**), ולאור נתונים שנאספו בנוגע לעתירות חופש מידע שהוגשו נגד המתפ"ש ולפסקי דין שניתנו כנגדם, פנתה היחידה בתחילת 2013 לאלוף דנגוט העומד בראש המתפ"ש, על מנת שיפעל לטיפול יסודי באופן התייחסות להוראות חוק חופש המידע". ראה עמ' 27 לדו"ח המצורף בקישור שלהלן:

<http://index.justice.gov.il/Units/YechidatChofeshHameyda/YechidaShkufa/PeilotHayehida/Documents/report%202012.pdf>

71. בהתחשב בכך, העותרים סבורים כי ראוי שבית המשפט הנכבד יביע את דעתו באשר להתנהלותם של המשיבים גם לעניין עיתוי מתן המענה לבקשת המידע וכי העניין יבוא לידי ביטוי בפסיקת הוצאות נגד המשיבים, על מנת שיפנימו את הצורך ליישם את הוראות החוק כלשונו.

סיכום

72. המשיבים 2-3 כבר ננזפו לא אחת, הן על ידי היחידה הממשלתית לחופש המידע הן על ידי בתי משפט מחוזיים ובית המשפט העליון – בשל הפרתם השיטתית של הוראות חוק חופש המידע. ואילו הפעם, הפליגו המשיבים ביצירתיותם, תוך התעלמות מלשונו הברורה של החוק ותוך רמיסת זכויותיהם של העותרים למידע בסיסי ביותר על אודות בקשה שעניינם בה – רב עד מאוד. קבלת טיעונים כגון אלה שמועלים על ידי המשיבים תרוקן מתוכן לא רק את חוק חופש המידע אלא גם את זכות העיון הפרטית, אשר עוגנה בשיטה הישראלית הרבה לפני שנחקק החוק. בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת למנוע פגיעה זו, לבחון את טענות המשיבים וכן – להורות להם למסור את המידע המבוקש.

73. עתירה זו נתמכת בתצהירים שנחתמו בפני עורכי דין בגדה המערבית ונשלחו לח"מ בפקס, בתיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהירים אלה, ואת יפויי הכוח שאף הם

נשלחו בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותרים 1-5 לבין באי כוחם.

74. מכל הטעמים הללו מתבקש בית-המשפט הנכבד להורות על גילוי המידע, כמבוקש בראש העתירה, ולחייב את המשיבים בהוצאות העותרים ושכ"ט דין.

היום, יום 17.10.2013

שרי בשי, עו"ד

ב"כ העותרים